

efficiency of realization of innovative potential, and also level of resistance to the changes on an enterprise. The stages of passing are resulted and the method of estimation of innovative potential of machine-building enterprises is offered in obedience to the put strategic aims.

УДК 658.14+658.15

*Аспір. Я.Р. Біленська; доц. М.К. Бондарчук,
канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"*

ДІЯЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКИХ СТРУКТУР В СИСТЕМІ "ІННОВАЦІЇ – ФІНАНСИ – ВИРОБНИЦТВО"

Розкрито сутність поняття системи "інновації – фінанси – виробництво" та досліджено діяльність виробничо-господарських структур у цій системі. Визначено основні взаємозв'язки між процесом зародження інновацій, їхнім фінансовим забезпеченням та впровадженням у виробництво. Досліджено проблеми діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво" та запропоновано шляхи їх вирішення.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасний стан розвитку економіки нашої держави характеризується процесами формування виробничо-господарських структур, створення і розвиток яких допоможе Україні реструктуризувати вітчизняну економіку, подолати фінансову кризу та відкрити шлях до реалізації НДДКР та запровадження їх у виробництво. Стабільний розвиток ВГС у довготерміновій перспективі залежить не стільки від ресурсних можливостей, скільки від інноваційних факторів. Однак, в процесі інноваційного розвитку усіх суб'єктів господарювання та виробничо-господарських структур загалом виникають певні проблеми, вирішення яких дасть змогу забезпечити ефективну діяльність виробничо-господарських структур у системі "інновації – фінанси – виробництво".

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідженні інноваційного розвитку виробничо-господарських структур зробили такі вітчизняні науковці, як І. Алексєєв, А. Амоша, С. Коверга, М. Колісник, О. Кузьмін, В. Кузьмінський, В. Войцеховська та інші. Проблеми фінансового забезпечення та стимулювання інноваційної діяльності вивчали Г.В. Возняк, Л.П. Радецька, Л.О. Коваленко, О.І. Дацій, Т.Г. Детюк, Т.І. Кужда, В.А. Гайдук та ін.

Інноваційний розвиток інтегрованих об'єднань та економіки загалом є одним із способів покращення їхнього фінансового стану та подолання прогресуючої економічної кризи в Україні та за її межами. Сьогодні наявні виробничо-господарські структури не мають належного досвіду в управлінні інноваційними проектами та достатньо сформованого інноваційного потенціалу, тому вкрай потрібним є дослідження діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво".

Мета дослідження полягає у визначенні сутності поняття системи "інновації – фінанси – виробництво" та дослідженні діяльності виробничо-господарських структур у цій системі.

Виклад основного матеріалу. Ефективна інноваційна діяльність ВГС насамперед пов'язана з реалізацією їхнього інноваційного потенціалу, що утворюється в процесі об'єднання фінансового, виробничого та інтелектуально-

го капіталів. На сьогоднішньому етапі розвитку всіх інтегрованих об'єднань, в умовах фінансової кризи в Україні, невідкладними постають проблеми діяльності виробничо-господарських структур у системі "інновації – фінанси – виробництво".

Інновації ВГС – це не тільки технічні та технологічні розробки, але й нові товари, нові послуги фінансово-кредитного, страхового, інвестиційного, довірчого, лізингового характеру, нові сприятливі умови для клієнтів, зокрема ціни тощо, які дають змогу покращити діяльність таких інтегрованих об'єднань [1, с. 126].

Вітчизняні та зарубіжні науковці досліджували взаємозв'язок виробничого та фінансово-кредитного секторів ВГС, а загалом взаємозв'язки між процесом зародження інновацій, їхнім фінансовим забезпеченням та впровадженням у виробництво залишаються невивченими.

На нашу думку, система "інновації – фінанси – виробництво" – це механізм діяльності інтегрованих об'єднань, в якому ефективно взаємодіють науково-дослідні інститути, фінансово-кредитні установи та виробничі підприємства з метою розроблення та запровадження інновацій. Для ефективного функціонування цієї системи необхідно:

- здійснювати стратегічний контроль за діяльністю системи "інновації – фінанси – виробництво";
- здійснювати ефективне управління інноваціями;
- удосконалити механізм інформаційного забезпечення ВГС;
- посилити взаємозв'язки науки та виробництва;
- мати сталу підтримку держави в частині стимулювання інноваційного пільгового оподаткування.

Науково-дослідні інститути досліджують і розробляють НДР та НДДКР. НДІ безпосередньо мають тісний зв'язок з виробничим сектором ВГС, за допомогою якого впроваджуються у виробництво отримані результати досліджень, і навпаки, для забезпечення економічної стійкості та ефективної діяльності підприємства необхідне розроблення та впровадження у виробництво нових інноваційних товарів чи надання послуг.

Зазначимо, що існує немало чинників інноваційного розвитку інтегрованих виробничих структур в Україні, серед яких: законодавчі, організаційно-управлінські, фінансово-економічні, техніко-технологічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та інформаційні [3]. Чільне місце серед них посідають саме фінансові, оскільки вони є "провідним ланцюжком" від процесу зародження інновацій до виробництва інноваційних товарів та послуг. Оскільки, інновація – це результат діяльності як виробничих підприємств, так і дослідницьких центрів, які функціонують за наявності відповідної кількості фінансових ресурсів, то інноваційний процес у ВГС відбувається набагато швидше, ніж на окремому підприємстві. Понад це, варто зазначити, що головним чинником інноваційної діяльності підприємства є її остаточний результат, тобто економічний ефект її продукту, тоді як головним чинником інноваційного розвитку ВГС є синергійний ефект від об'єднання фінансового, виробничого та інтелектуального капіталів. Саме тому ефективність інноваційного розвитку ВГС є набагато вищою, ніж виробничого підприємства зокрема.

Однак, поряд з численними перевагами інноваційного розвитку інтегрованих об'єднань порівняно з окремими учасниками об'єднання, існує низка проблем діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво", які потребують вирішення, зокрема:

- низький рівень державного фінансування та недосконалість податкового законодавства в частині стимулювання з боку держави інноваційного розвитку ВГС;
- відсутність сформованої інноваційної інфраструктури ВГС, яка б поєднувала інтелектуальний, фінансовий та виробничий капітали в єдину систему "інновації – фінанси – виробництво";
- високий інноваційний ризик у ВГС;
- недостатність коштів для передачі результатів завершених науково-технічних розробок до сфери виробництва;
- відсутність єдиної системи фінансування інновацій у ВГС.

Інноваційна діяльність – невід'ємна риса будь-якої цивілізованої держави. Ефективність інноваційної діяльності підприємств залежить насамперед від її стимулювання та підтримки на усіх рівнях. Враховуючи національні інтереси та економічні можливості, така діяльність підтримується як безпосередньо бюджетними вливаннями, так і наданням різноманітних преференцій (пільгове оподаткування, пільгові кредити тощо) [4].

На нашу думку, активна роль держави у стимулюванні діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво" може здійснюватися за такими напрямами:

- встановлення пільг науково-дослідним установам та виробничим підприємствам ВГС;
- зменшення величини бази оподаткування за рахунок збільшення відрахувань в інноваційний фонд Інституту інновацій ВГС;
- встановлення пільгового податкового забезпечення учасників діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво";
- вдосконалення амортизаційної політики як важливого інструменту нагромадження фінансових ресурсів для технічного переозброєння підприємств ВГС.

На наш погляд, між інтелектуальним, фінансовим та виробничим секторами ВГС необхідним є постійний обмін інформацією. Інформація характеризує процес переносу нових знань у виробництво та створює можливість появи інновацій [5]. Саме тому, створення інноваційної інфраструктури ВГС, яка б поєднувала інтелектуальний, фінансовий та виробничий капітали в єдину систему "інновації – фінанси – виробництво" є неможливим без створення інформаційних зв'язків між ними.

Ефективне фінансування інноваційних процесів є вкрай важливим і актуальним завданням сьогодення. Здавалося б, що проблема фінансового забезпечення інноваційного розвитку не торкнеться виробничо-господарських структур, адже до їхнього складу входять фінансово-кредитні установи, роль яких у фінансовому забезпеченні інноваційного розвитку ВГС переоцінити неможливо. Та все ж таки складності виникають на етапі впровадження наукового досягнення у виробництво, яке потребує вкладення значних фінансових ресурсів у переобладнання устаткування, виконання маркетингових дос-

ліджень тощо [1, с. 141]. На наш погляд, на цьому етапі доцільною була б підтримка держави у формі дотацій та фінансового лізингу, оскільки ці витрати відразу ж не окуповуються, а тільки в майбутньому.

Етап впровадження наукового досягнення у виробництво також характеризується високим інноваційним ризиком, який, зазвичай, пов'язаний із достовірністю та достатністю інформаційного забезпечення діяльності ВГС [6]. Наявність об'єктивної інформації про діяльність ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво" дасть змогу зменшити інноваційний ризик, вживши певних заходів, зокрема щодо покращення системи управління інноваціями та механізму їхнього фінансування, формування інформаційної інфраструктури тощо.

У процесі реалізації інноваційної діяльності виробничо-господарські структури можуть використовувати власні, залучені та запозичені джерела фінансування. Відомо, що найбільш привабливими є внутрішні джерела фінансування інновацій ВГС, оскільки фінансово-кредитна установа ВГС може здійснювати операції (факторингові, лізингові тощо), собівартість яких у межах ВГС нижча, а дохідність вища.

Свій погляд щодо фінансування інноваційної діяльності розкрила Г.В. Возняк [2, с. 22]. Вона тлумачить фінансове забезпечення інноваційної діяльності як комплекс методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, який реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування. На її думку, одним із шляхів удосконалення фінансового забезпечення інноваційної діяльності є активізація використання всього спектра джерел фінансування з урахуванням переваг і недоліків кожного з них.

Ми схилиємося до думки М.К. Колісник про доцільність створення Інституту інновацій та використання механізму спільного фінансування інновацій інтегрованим об'єднанням, що підвищуватиме економічну ефективність ВГС та сприятиме запобіганню кризовим ситуаціям [1, с. 142]. Оскільки система фінансування інноваційної діяльності – це складне сплетіння форм та джерел фінансування, то потрібно визначити, в яких формах доцільніше здійснювати фінансування інноваційної діяльності ВГС: акціонерній, проектній чи державній.

На наш погляд, доцільно поєднувати форми фінансування інновацій залежно від джерел залучення фінансових ресурсів. Ми вважаємо, що найбільш прийнятною формою фінансового забезпечення діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво" є проектне фінансування. Оскільки учасниками інноваційного процесу ВГС є науково-дослідні організації, фінансово-кредитні інститути та виробничі підприємства, то при проектному фінансуванні ризики розподіляються між ними. Проектне фінансування також характеризується цільовим використанням коштів та високим рівнем контролю.

За недостатності фінансових ресурсів для впровадження наукового досягнення у виробництво та високого інноваційного ризику на цьому етапі інноваційного розвитку ВГС доцільним є державне фінансування інновацій, тоді як у разі використання залучених коштів – акціонерне фінансування.

Висновки. Ефективна діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво" має велике значення для розвитку, стабілізації та економічного зростання економіки, адже інноваційний потенціал ВГС об'єднує фінансовий, виробничий та інтелектуальний капітали. Для вирішення наявних проблем діяльності ВГС у системі "інновації – фінанси – виробництво" потрібно вжити таких заходів:

- підвищити рівень державного фінансування НДДКР та вдосконалити податкове законодавство щодо стимулювання інноваційного розвитку ВГС;
- створити інноваційну інфраструктуру ВГС шляхом створення інформаційних зв'язків між інтелектуальним, фінансовим та виробничим капіталами;
- покращити стимулювання державою інноваційного розвитку ВГС на етапі впровадження наукового досягнення у виробництво у формі дотацій та фінансового лізингу;
- поєднувати форми фінансування інновацій залежно від джерел залучення фінансових ресурсів.

Література

1. Колісник М.К. Антикризове управління виробничо-господарськими структурами у машинобудуванні : монографія / М.К. Колісник. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2009. – 208 с.
2. Возняк Г.В. Інноваційна діяльність промислових підприємств та способи її фінансування в Україні : монографія / Г.В. Возняк, А.Я. Кузнєцова. – К. : УБС НБУ, 2007. – 183 с.
3. Кужда Т.І. Аналізування факторів інноваційного розвитку підприємств / Т.І. Кужда // Вісник Хмельницького національного університету. – 2007. – № 1 (88). – С. 7-12.
4. Радецька Л.П. Стимулювання інноваційної діяльності підприємств / Л.П. Радецька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2007. – № 1 (88). – С. 35-38.
5. Гайдук В.А. Особливості створення конкурентоспроможного інноваційного продукту в умовах ринку / В.А. Гайдук // Інвестиції: практика і досвід. – 2008. – № 2. – С. 18-20.
6. Капітан І.Б. Принципи і методи аналізу в управлінні інноваційною діяльністю при виведенні нових товарів на ринок / І.Б. Капітан // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 7 (73). – С. 54-61.

Биленская Я.Р., Бондарчук М.К. Деятельность производственно-хозяйственных структур в системе "инновации – финансы – производство"

Раскрыта сущность понятия системы "инновации – финансы – производство" и исследована деятельность производственно-хозяйственных структур в этой системе. Определены основные взаимосвязи между процессом зарождения инноваций, их финансовым обеспечением и внедрением в производство. Исследовано проблемы деятельности ПХС в системе "инновации – финансы – производство" и предложены пути их решения.

Bilenska Ya.R., Bondarchuk M.K. Activity of production-management structures in the system of "innovation – finances – production"

The article exposes essence the concept to the system "innovation – finance – production". The activity of industrially-economic structures in this system is investigational. It determines major correlations from the process to rise the innovation to it finance and organization it production. Being problems the activity of industrially-economic structures in the system "innovation – finance – production" are investigational. The measures for issue this problems are offered.